

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 158/2015-43

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. augusta 2015 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika a zo sudkyne Jany Baricovej a sudcu Ľubomíra Dobríka o prijatej sťažnosti spoločnosti JUPOR, s. r. o., Štefánikova 12, Michalovce, zastúpenej advokátom Mgr. Tomášom Kreibikom, Opálová 18, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 1 MCdo 1/2014 a jeho uznesením z 26. júna 2014 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo spoločnosti JUPOR, s. r. o., na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 1 MCdo 1/2014 a jeho uznesením z 26. júna 2014 porušené boli.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 MCdo 1/2014 z 26. júna 2014 zrušuje a vec vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je p o v i n n ý spoločnosti JUPOR, s. r. o., uhradiť trovy konania v sume 432,30 € (slovom štyristotridsaťdva a tridsať centov) na účet jej právneho zástupcu Mgr. Tomáša Kreibika, Opálová 18, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 158/2015-23 z 28. apríla 2015 podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie sťažnosť spoločnosti JUPOR, s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 MCdo 1/2014 a jeho uznesením z 26. júna 2014 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľka je účastníčkou konania na strane navrhovateľky o zaplatenie sumy 30 306 € s príslušenstvom vedeného Okresným súdom Trebišov (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 10 C 1/2010. Okresný súd rozsudkom č. k. 10 C 1/2010-186 z 21. októbra 2011 v spojení s opravným uznesením sp. zn. 10 C 1/2010 z 21. marca 2012 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) uložil odporcovi

v konaní [REDAKOVANÉ] (ďalej len „odporca“) povinnosť zaplatiť sťažovateľke sumu 30 306 € s príslušenstvom. Rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 5 Co 126/2012-236 z 8. novembra 2012 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) bol potvrdený rozsudok okresného súdu.

Proti rozsudkom okresného súdu a krajského súdu podal 22. januára 2014 generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) mimoriadne dovolanie na základe podnetu odporcu. Najvyšší súd napadnutým uznesením zrušil rozsudok okresného súdu, ako aj rozsudok krajského súdu a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie.

Sťažovateľka už vo vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu vo vzťahu k právoplatnosti rozsudku okresného súdu v spojení s rozsudkom krajského súdu uviedla, že odporca v konaní pred okresným súdom, ako aj krajským súdom udelil plnú moc na zastupovanie na celé konanie advokátovi [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „právny zástupca odporcu“), a ďalej opisuje doručovanie rozsudku krajského súdu takto: *„Zo spisu okresného súdu (č. l. 243) vyplýva, že okresný súd doručoval rozsudok krajského súdu v predmetnom spore právnenému zástupcovi odporcu advokátovi [REDAKOVANÉ]. Dňa 9. januára 2013 okresný súd doručenkou číslo 17 doručil prostredníctvom súdneho doručovateľa predmetný rozsudok splnomocnenému advokátovi a tento to svojim podpisom na doručenke riadne potvrdil prevzatie predmetného rozsudku. Z tohto dôvodu, v zmysle ustanovenia § 49 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku bol rozsudok riadnym spôsobom doručený.*

Sťažovateľ si rozsudok osobne prevzal ešte 4. januára 2013 a na základe týchto skutočností okresný súd vyznačil právoplatnosť rozsudku krajského súdu.

Po doručení rozsudku právny zástupca odporcu [REDAKOVANÉ], podľa názoru sťažovateľa účelovo, rozsudok vrátil okresnému súdu Trebišov, z dôvodu, že tento mal byť doručovaný priamo žalovanému nakoľko odporca odvolal právnenému zástupcovi plnú moc. Dôkazom o tom má byť podanie právneho zástupcu odporcu doručené okresnému súdu po doručení rozsudku krajského súdu.

O skutočnosti, že rozsudok krajského súdu bol riadne doručený právnenému zástupcovi odporcu a tento ho mal v držbe svedčí aj podanie podnetu na mimoriadne dovolanie odporcu generálnemu prokurátorovi opätovne prostredníctvom toho istého právneho zástupcu [REDACTED] (!!!) z 31. januára 2013 - sp. zn. Pz 53/2013. Týmto odporca aj nepriamo potvrdil riadne doručenie rozsudku 9. januára 2013.“

Sťažovateľka je toho názoru, že rozsudok krajského súdu bol riadnym spôsobom doručený právnenému zástupcovi odporcu 9. januára 2013 a doručením nadobudol aj právoplatnosť .

Ako ďalej uvádza sťažovateľka, mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora bolo doručené najvyššiemu súdu 22. januára 2014, „teda po lehote jedného roka od právoplatnosti rozsudku krajského súdu“. Preto podľa jej názoru z tohto dôvodu „mal a musel“ najvyšší súd mimoriadne dovolanie odmietnuť z dôvodu oneskorenosti jeho podania v zmysle § 243b v spojení s § 218 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) a poukazuje pri tom na judikatúru najvyššieho súdu, napríklad „5 Cdo 89/2007, V 3/1973“.

Sťažovateľka v sťažnosti zdôrazňuje:

„- rozsudky okresného súdu a krajského súdu nadobudli právoplatnosť 9. januára 2013 a to účinným doručením právnenému zástupcovi odporcu

- Najvyšší súd svojim postupom a uznesením zásadným spôsobom ignoroval základne ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku a tým porušil právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru zrušením právoplatných rozsudkov napriek oneskorenosti podania mimoriadneho dovolania generálnym prokurátorom.

- Najvyšší súd sa žiadnym spôsobom nezaoberal už vyznačenou doložkou právoplatnosti, napriek tomu, že to sťažovateľ vo svojom vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu namietal.“

Na základe uvedeného sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd vydal vo veci nález v ktorom vysloví, že:

„1. Základné právo obchodnej spoločnosti JUPOR s. r. o. zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj právo na spravodlivý proces zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 MCdo 1/2014 z 26. júna 2014 porušené bolo.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 MCdo 1/2014 z 26. júna 2014 zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

3. Obchodnej spoločnosti JUPOR s. r. o. priznáva úhradu trov právneho zastúpenia v sume 1.055,16 Eur... , ktoré je Najvyšší súd Slovenskej republiky povinný vyplatiť na účet advokáta...“

Predsedníčka najvyššieho súdu sa prípisom č. k. KP 3/2015-34, Cpj 21/2015 z 3. júna 2015 vyjadrila takto: „Predmetom konania pred všeobecnými súdmi bol nárok sťažovateľa na zaplatenie 30 306 € s príslušenstvom z titulu nevrátenia pôžičiek poskytnutých odporcovi v roku 2007 a zaplatenie náhrady trov konania. Po vykonanom dokazovaní Okresný súd Trebišov rozsudkom z 21. októbra 2011 č. k. 10 C 1/2010-186 v spojení s uznesením Okresného súdu Trebišov z 21. marca 2012 č. k. 10 C 1/2010-218 rozhodol, že odporca je povinný zaplatiť navrhovateľovi istinu v sume 30 306 € a 8,5 %-ný úrok z omeškania zo sumy 30 306 € od 26. februára 2008 do zaplatenia, a to do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Zároveň odporcovi uložil povinnosť nahradiť navrhovateľovi trovy konania. Krajský súd v Košiciach rozsudkom z 8. novembra 2012 sp. zn. 5 Co 126/2012 rozsudok súdu prvého stupňa v znení opravného uznesenia potvrdil.

Najvyšší súd svojím uznesením z 26. júna 2014 sp. zn. 1 MCdo 1/2014 zrušil rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 8. novembra 2012 sp. zn. 5 Co 126/2012 a rozsudok Okresného súdu Trebišov z 21. marca 2012 č. k. 10 C 1/2010-218 v spojení s opravným uznesením z 21. marca 2010 č. k. 10 C 1/2010 a vec vrátil Okresnému súdu Trebišov na ďalšie konanie.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uvádza, že rozsudky okresného a krajského súdu nadobudli právoplatnosť 9. januára 2013, a to účinným doručením právneho zástupcovi odporcu, vyznačenou doložkou právoplatnosti sa najvyšší súd nezaoberal a teda svojím postupom a uznesením zásadným spôsobom ignoroval základné ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku a tým porušil právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy a čl. 6 ods. 1 Dohovoru zrušením právoplatných rozsudkov napriek oneskorenosti podania mimoriadneho dovolania generálnym prokurátorom. Navyše sťažovateľ zastáva názor, že odporca v predmetnej veci nevyužil všetky opravné prostriedky, pretože proti právoplatnému rozsudku krajského súdu nepodal dovolanie, poukázal pritom na judikatúru ústavného súdu (PL ÚS 57/99).

Najvyšší súd sa v dovolacom konaní zaoberal predovšetkým otázkou, či boli splnené procesné predpoklady, za splnenia ktorých môže o podanom mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora konať, zvlášť otázkou, či mimoriadne dovolanie bolo podané včas (pozri strana 8 a 9 uznesenia). Uskutočnil tiež výklad ustanovení zákona o prípustnosti dovolania. V dovolacom konaní sa následne zaoberal otázkou, kto, resp. ktorú osobu možno označiť za nositeľa hmotnoprávnej povinnosti dlžníka vo vzťahu k poskytnutým finančným prostriedkom.

Skutočnosť, že sťažovateľ vyjadruje nespokojnosť s rozhodnutím najvyššieho súdu nepostačuje na to, aby ústavný súd vyhovel jeho sťažnosti. Právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy (aj podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru) neznamena právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jeho požiadavkami, resp. s jeho právnymi názormi. Z opačného pohľadu možno povedať, že neúspech v súdnom konaní nemožno považovať za porušenie základného práva. Je v právomoci všeobecných súdov vykladať a aplikovať zákony. Pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležite zdôvodnený, Ústavný súd nemá dôvod doň zasahovať (pozri uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 3. septembra 2008, III. ÚS 267/08).

Namietané rozhodnutie najvyššieho súdu nie je možné považovať za svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené, resp. za také, ktoré by popieralo zmysel práva na spravodlivé súdne konanie a na súdnu ochranu, keďže najvyšší súd sa v dovolacom konaní vysporiadal s námietkami sťažovateľa a svoje rozhodnutie riadne odôvodnil...“

Predsedníčka najvyššieho súdu zároveň oznámila, že súhlasí s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.

K vyjadreniu predsedníčky najvyššieho súdu sťažovateľka (jej právny zástupca) zaujala listom z 25. júna 2015 takéto stanovisko:

„V zmysle podania zo dňa 7. 4. 2015 a predloženej fotokópie súdneho spisu Okresného súdu Trebišov, str. č. 309 je preukázané, že právny zástupca [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] rozsudok Okresného súdu Trebišov, sp. zn. 10C/1/2010 dňa 9. 1. 2013 (rozsudok Okresného súdu Trebišov v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Košiciach) riadne prevzal, tak ako je uvedené na doručenke v predmetnom súdnom spise.

Následne si právny zástupca nechal vyznačiť právoplatnosť k 16. 1. 2013 a dňa 31. 1. 2013 právny zástupca [REDAKOVANÉ] podal podnet generálnemu prokurátorovi na podanie mimoriadneho dovolania, ktorému prokurátor nevyhovel a tak boli podané ďalšie opakované podnety prokurátorovi na podanie mimoriadneho dovolania, hoci neexistovali žiadne nové skutočnosti, ktoré by opakované podnety odôvodňovali.

Rozsudok Okresného súdu Trebišov s vyznačenou právoplatnosťou právny zástupca vracia Okresnému súdu Trebišov neštandardne, do rúk zapisovateľky a to až dňa 26. 6. 2014, presne v rovnaký deň, kedy bolo vydané uznesenie Najvyššieho súdu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 1 MCdo 1/2014 z 26. júna 2014.

Máme zato, že nami doposiaľ predložené dôkazy jasne preukazujú účelové a špekulatívne konanie odporcu a jeho právneho zástupcu, preukazujú, že rozsudok Okresného súdu Trebišov bol dňa 9. 1. 2013 riadne doručený a mimoriadne dovolanie bolo podané oneskorene, t. j. po zákonnej lehote jedného roka.

Najvyšší súd sa však v stanovisku zo dňa 3. 6. 2015 k námietkam sťažovateľa o oneskorenosti podania mimoriadneho dovolania vôbec nevyjadruje a neuvádza, akým spôsobom mohol ignorovať ustanovenie § 243g Občianskeho súdneho poriadku, hoci predstavujú porušenie základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu a práva na spravodlivé prejednanie veci Najvyšším súdom Slovenskej republiky. Nehovoriac o skutočnosti, že na právoplatnosť a vyznačenú doložku právoplatnosti sťažovateľ

poukazoval a oneskorenosť podania aj v samotnom vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu namietať.“

Rovnako sťažovateľka vyslovila súhlas s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie...

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 115/02, I. ÚS 139/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

Predmetom sťažnosti, ktorú ústavný súd prijal na ďalšie konanie, je namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu (a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu), ku ktorému malo dôjsť tým, že najvyšší súd neodmietol mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora doručené po lehote stanovenej v § 243g OSP (do jedného roka od právoplatnosti rozhodnutia súdu).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97), t. j. sú založené na rovnakých právnych východiskách, a preto možno ich rešpektovanie posudzovať spoločne (m. m. IV. ÚS 147/08).

Podmienky a podrobnosti o súdnej a inej právnej ochrane ustanoví zákon (čl. 46 ods. 4 ústavy).

Podľa čl. 51 ods. 1 ústavy domáhať sa práv uvedených v čl. 46 tejto ústavy sa možno len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú.

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v oprávnení každého domáhať sa ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy).

Reálne uplatnenie základného práva na súdnu ochranu predpokladá, že účastníkovi súdneho konania sa táto ochrana dostane v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie zákonných ustanovení príslušných procesných predpisov musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo účastníkov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Podľa judikatúry ústavného súdu (IV. ÚS 77/02, III. ÚS 63/06) každý má právo na to, aby sa v jeho veci v konaní pred všeobecnými súdmi rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne súladne interpretovaná platná a účinná právna norma.

Z pohľadu ústavnoprávneho teda treba určiť povahu prípadov, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva všeobecným súdom má za následok porušenie základných práv a slobôd. V konaní o ústavnej sťažnosti možno za také považovať prípady, v ktorých nesprávna aplikácia jednoduchého práva je spätá s konkurenciou jednotlivých noriem tohto

práva, prípadne s konkurenciou rôznych interpretačných alternatív, v ktorých sa odráža kolízia ústavných princípov, a naostatok za také možno považovať aj prípady svojvoľnej aplikácie jednoduchého práva (m. m. I. ÚS 331/09, I. ÚS 316/2011). Inými slovami, v prípadoch posudzovania individuálnych sťažností podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nie je úlohou ústavného súdu preskúmať príslušné právne predpisy a prax *in abstracto*, ale obmedziť sa, nakoľko je to len možné, na posúdenie konkrétneho prípadu na účely zistenia, či spôsob, akým boli uvedené predpisy aplikované alebo sa dotkli sťažovateľa, viedol k porušeniu ústavy a príslušných medzinárodných zmlúv.

Sťažovateľka tvrdí, že najvyšší súd pri posudzovaní včasnosti podania mimoriadneho opravného prostriedku pochybil, keď ho vyhodnotil ako podaný v lehote stanovenej v § 243g OSP.

Všeobecný súd musí vykladať a používať ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno obmedziť základné právo na súdnu ochranu bez zákonného podkladu. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z toho, že všeobecné súdy majú poskytovať v občianskom súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (§ 1 OSP).

Právo na súdnu ochranu nie je absolútne, ale v záujme zaistenia najmä právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha obmedzeniam, resp. podmienkam (čl. 46 ods. 4 v spojení s čl. 51 ods. 1 ústavy), akými sú napr. spôsobilosť byť účastníkom konania, povinnosť právneho zastúpenia v niektorých prípadoch, zákonom ustanovené náležitosti návrhu na začatie konania, zákonné lehoty a pod. Vzhľadom na význam práva na súdnu ochranu v právnom štáte však pre záver o splnení či nesplnení podmienok konania nepostačuje iba pochybnosť o ich splnení, ale splnenie či nesplnenie podmienok konania musí byť preukázané mimo rozumných pochybností.

Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia, ktorým podľa § 243b ods. 2 prvej vety a ods. 4 v spojení s § 243i ods. 2 OSP o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora podanom proti rozsudku krajského súdu rozhodol tak, že tento rozsudok krajského súdu, ako aj rozsudok okresného súdu zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie, uviedol okrem iného tieto relevantné skutočnosti:

„Účastník sa môže dať v konaní zastupovať zástupcom, ktorého si zvolí. Ak nejde o zastupovanie podľa § 26, môže si účastník zvoliť za zástupcu len fyzickú osobu. V tej istej veci môže mať účastník súčasne len jedného zvoleného zástupcu; to neplatí, ak ide o zastúpenie podľa § 25 (§ 24 O. s. p.). Zástupcovi, ktorého si účastník zvolil, udelí písomne alebo ústne do zápisnice plnomocenstvo buď pre celé konanie (tzv. všeobecné procesné) alebo len pre určité úkony (jednoduché) ako to ustanovuje § 28 ods. 1 O. s. p. Plnomocenstvo udelené pre celé konanie nemožno obmedziť. Zástupca, ktorému bolo toto plnomocenstvo udelené, je oprávnený na všetky úkony, ktoré môže v konaní urobiť účastník (§ 28 ods. 2 O. s. p.). Podľa § 49 ods. 1 vety prvej O. s. p., ak má účastník zástupcu s plnomocenstvom pre celé konanie, doručuje sa písomnosť len tomuto zástupcovi. Odvolanie plnomocenstva účastníkom alebo jeho výpoveď zástupcom sú voči súdu účinné, len čo mu ich účastník alebo zástupca oznámili; voči iným účastníkom sú účinné, len čo im ich súd oznámil.

V danom prípade je zo spisu zrejmé, že [REDAKOVANÉ] odporcu v konaní zastupoval ako advokát už od podania odporu v tejto veci na súd a odporcom mu bolo udelené procesné plnomocenstvo na celé konanie (č. l. 46 spisu). Počas konania súd doručoval rozhodnutia vydané súdom na adresu jeho zástupcu. Podľa doručienky súdneho doručovateľa zásielku, ktorá obsahovala rozsudok odvolacieho súdu prevzal 9. januára 2013. V deň doručenia zásielky odporca a [REDAKOVANÉ] súdu oznámili súdu, že plnomocenstvo bolo odvolané (č. l. 244,245 a 246 spisu). Súd následne po tom, čo sa dozvedel o zániku plnomocenstva advokátovi, naradil rozsudok odvolacieho súdu doručiť odporcovi osobne. Uvedená zásielka odporcovi nebola dodaná, podľa zápisu vedúcej Pošty 1, Trebišov z 31. januára 2013 došlo pri doručovaní k zámene a podpísaná doručienka (16. januára 2013 nesprávnym adresátom f. [REDAKOVANÉ]) bola vrátená odosielateľovi (Okresnému súdu Trebišov) dňa 17. januára 2013 (č. l. 247 spisu). Po tomto

zistení súd nariadil znova doručiť rozsudok odvolacieho súdu odporcovi (viď úprava z 6. februára 2013). Odporca ako posledný z účastníkov podľa doručeny rozsudok odvolacieho súdu prevzal 14. februára 2013.

Zákon ustanovuje podmienky, za ktorých rozsudok (riadne doručený) nadobúda právoplatnosť; tento čas je diferencovaný a záleží predovšetkým od toho, či oprávnená osoba využila právo podať odvolanie, prípadne, či využila dispozičný úkon, ktorý pripúšťa práva úprava. V prípade, že proti rozsudku súdu prvého stupňa bolo podané odvolanie, nadobúda právoplatnosť rozsudok odvolacieho súdu dňom jeho doručenia.

Ako už bolo spomenuté vyššie rozhodnutie odvolacieho súdu naposledy bolo riadne doručené odporcovi 14. februára 2013 a pokiaľ navrhovateľ nespochybňuje, že rozhodnutie odvolacieho súdu mu bolo riadne doručené, súd doložku právoplatnosti dňom 14. februára 2013 na rozhodnutí vyznačil správne (č. l. 186 spisu).

V nadväznosti na uvedené dovolací súd uzatvára, že pokiaľ posledným dňom na podanie mimoriadneho dovolania bol 14. februára 2014 a generálny prokurátor z tohto údaju vychádzal a podal mimoriadne dovolanie 21. januára 2014, išlo o mimoriadne dovolanie podané včas. Navrhovateľova námietka v tomto smere je preto neopodstatnená.“

Z § 24 ods. 1 OSP vyplýva pre účastníka konania možnosť dať sa v konaní zastupovať zástupcom, ktorého si zvolí. Svoje procesné práva a povinnosti potom vykonáva prostredníctvom tohto zástupcu. Ako zástupcu si účastník môže vždy zvoliť advokáta. Splnomocnenie udelené advokátovi nemožno obmedziť (§ 25 ods. 1 OSP).

Z § 28 ods. 1 OSP vyplýva, že zástupcovi, ktorého si účastník zvolil, udelí písomne alebo ústne do zápisnice splnomocnenie buď na celé konanie alebo len na určité úkony. Podľa § 28 ods. 2 OSP splnomocnenie udelené pre celé konanie nemožno obmedziť. Zástupca, ktorému bolo toto splnomocnenie udelené, je oprávnený na všetky úkony, ktoré môže v konaní urobiť účastník. Odvolanie splnomocnenia účastníkom alebo jeho výpoveď zástupcom sú voči súdu účinné, len čo mu ich účastník alebo zástupca oznámili, voči iným účastníkom konania sú účinné, len čo im ich oznámil súd (§ 28 ods. 3 OSP).

Podľa § 49 ods. 1 OSP prvej vety ak má účastník zástupcu so splnomocnením pre celé konanie, doručuje sa písomnosť len tomuto zástupcovi.

Podľa § 243g OSP mimoriadne dovolanie podáva generálny prokurátor na dovolacom súde do jedného roka od právoplatnosti rozhodnutia.

Právoplatnosť je vlastnosť súdneho rozhodnutia, ktorá spôsobuje záväznosť a zásadnú nezmeniteľnosť rozhodnutia. Výnimka zo zásadnej nezmeniteľnosti rozhodnutia je prípustná v súvislosti s uplatnením mimoriadneho opravného prostriedku.

V preskúmvanej veci z obsahu spisu nesporne vyplýva, že odporca udelil splnomocnenie na zastupovanie na celé konanie advokátovi [REDAKOVANÉ] v plnom rozsahu (č. l. 146 spisu). Rozhodnutie odvolacieho súdu bolo preto v súlade s § 49 ods. 1 OSP doručované tomuto právnomu zástupcovi, ktorý ho osobne prevzal 9. januára 2013, ako to vyplýva z doručenky súdneho doručovateľa okresného súdu nachádzajúcej sa za pokynom zákonnej sudkyne, ktorým poverila kanceláriu na doručovanie rozsudku krajského súdu (č. l. 243 spisu). Ešte v deň doručenia rozsudku krajského súdu [REDAKOVANÉ] (9. januára 2013), avšak nepochybne až po jeho prevzatí, odporca, ako aj [REDAKOVANÉ] písomnými podaniami z 9. januára 2013 osobne doručenými do podateľne okresného súdu oznámili vypovedanie splnomocnenia (č. l. 244, 245 a 246 spisu), ku ktorému priložili aj jeho fotokópiu z 9. novembra 2012. Predmetný rozsudok krajského súdu zároveň [REDAKOVANÉ] vrátil okresnému súdu a uviedol, že ho „je potrebné doručiť priamo“ odporcovi. Okresný súd na to nariadil doručiť rozsudok krajského súdu odporcovi osobne, pričom tento mu bol doručený až 14. februára 2013, keďže pri doručovaní došlo k zámene zásielok (navyše toto rozhodnutie nesprávne prevzala 16. januára 2013 iná obchodná spoločnosť).

Na základe uvedených skutočností je zrejmé, že v čase doručovania rozsudku krajského súdu (ako aj jeho doručenia), t. j. 9. januára 2013 bol odporca riadne zastúpený právnym zástupcom pre celé konanie, a preto súd prvého stupňa správne doručoval

rozsudok tomuto zástupcovi (§ 49 ods. 1 OSP). Účastník konania síce môže splnomocnenie odvolať a zástupca môže splnomocnenie vypovedať, avšak tieto úkony sú voči súdu účinné, len čo mu ich účastník alebo zástupca oznámili. Do vtedy súd nielen môže, ale aj musí so zástupcom (v prerokúvanej veci s právnym zástupcom) konať tak, ako keby splnomocnenie trvalo. Preto opätovné doručovanie rozsudku účastníkovi konania nemalo oporu v procesných predpisoch a opísané konanie odporcu a [REDAKOVANÉ] nemohlo mať žiaden vplyv na posunutie dátumu právoplatnosti rozsudku krajského súdu.

Podľa ustálenej súdnej praxe (pozri napr. V 3/1973, R 67/1995 a ZSP č. 24/1998) lehota na podanie riadneho opravného prostriedku začína plynúť účastníkovi od doručenia rozhodnutia jeho zástupcovi so splnomocnením pre celé konanie (§ 49 ods. 1 OSP), a nie od prípadného nadbytočného a procesne nesprávneho doručenia rozhodnutia osobne účastníkovi konania. Vychádzajúc z uvedeného niet pochyb o tom, že aj právoplatnosť rozhodnutia v takomto prípade nastáva jeho doručením právnemu zástupcovi účastníka.

Z uvedeného je zrejmé, pri doručovaní rozsudku krajského súdu [REDAKOVANÉ] bol v plnom rozsahu zachovaný zákonný postup pre jeho doručovanie určený príslušnými procesnými ustanoveniami, v prípade dodržania ktorých bola zásielka riadne doručená a postup okresného súdu po doručení oznámenia o vypovedaní splnomocnenia bol nadbytočný a procesne nesprávny. Preto pokiaľ najvyšší súd počítal jednoročnú lehotu podľa § 243g OSP na podanie mimoriadneho dovolania odo dňa následného doručenia rozsudku krajského súdu odporcovi, ústavný súd opakovane poukazuje na to, že táto lehota nepochybne začala plynúť už odo dňa, kedy prevzal rozsudok krajského súdu [REDAKOVANÉ] (keďže sťažovateľka predmetné rozhodnutie prevzala ešte pred tým).

S prihliadnutím na tieto východiská ústavný súd konštatuje, že výklad ustanovenia § 49 ods. 1 OSP prvej vety a § 243g OSP vyslovený najvyšším súdom bol tak interpretáciou, ktorá zjavne vybočila z ústavných medzí, a že najvyšší súd svojím postupom a rozhodnutím, v ktorom nerešpektoval ústavnoprávne princípy zakotvené v čl. 46 ods. 1

ústavy, nepochybne zasiahol do práva sťažovateľky na zákonný proces chráneného čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. dohovoru.

Z týchto dôvodov ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom najvyššieho súdu a jeho napadnutým uznesením (bod 1 výroku nálezu).

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Vzhľadom na to, že ústavný súd dospel k záveru o porušení základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu i jeho práva na spravodlivé súdne konanie, bolo namieste využitie právomoci podľa čl. 127 ods. 2 ústavy, preto napadnuté uznesenie najvyššieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie (bod 2 výroku nálezu).

Podľa § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah zruší a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu. Najvyšší súd je tiež viazaný rozhodnutím o vrátení veci na ďalšie konanie, ktoré je vykonateľné jeho doručením (§ 56 ods. 7 zákona o ústavnom súde).

III.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom a ktoré si jeho právny zástupca vyčíslil sumou 1 055,16 €.

Ústavný súd priznal sťažovateľke trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom pozostávajúce z odmeny advokáta a jeho hotových výdavkov a vychádzal pritom z § 1 ods. 3, § 9 ods. 1, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 15 písm. a) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby vo veciach zastupovania pred ústavným súdom vykonaný v roku 2014 je 134 € a hodnota režijného paušálu predstavuje sumu 8,04 €. Za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2015 je základná sadzba tarifnej odmeny stanovená v sume 139,83 € a hodnota režijného paušálu je 8,39 €. Za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2014 (prevzatie a príprava právneho zastúpenia a podanie sťažnosti ústavnému súdu) a jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2015 (stanovisko k vyjadreniu najvyššieho súdu) patrí sťažovateľke náhrada trov jej právneho zastúpenia v celkovej sume 432,30 € vrátane režijného paušálu.

Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je najvyšší súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia (bod 3 výroku rozhodnutia).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. augusta 2015